

MASAK BLOKESİNİN MEVZUAT VE UYGULAMA ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Av. Ecem DEVECİ

Giriş

Bugün insanlar ihtiyaç duydukları mal ve hizmetleri hukuk kuralları içerisinde elde edebilmek için teknoloji ve interneti yaygın olarak kullanmaktadır. Teknolojik gelişmeler ile internet üzerinden yapılan ticaret de artış göstermektedir. Finansal ilişki ağlarının çoğalmasıyla birlikte insanların sahip oldukları paraları aynı ya da farklı yerlerdeki kişilere transfer etme ihtiyaçları da artmıştır. Dolayısıyla para transferinin günlük yaşamımızda kilit bir nokta haline geldiği yadsınamaz bir gerçektir.

Dünyanın neresinde olursanız olun hukukun öngördüğü kurallar çerçevesinde aldığınız bir mal veya hizmet karşılığını göndermeniz ya da sağladığınız bir mal ve hizmet karşılığını almanız için para transferleri büyük önem arz etmektedir. Kişiler arasında gerçekleştirilen bu para transferleri aynı zamanda bankacılık işlemleri arasında da büyük yer kaplamaktadır. Tüm bu gelişmeler ile birlikte para transferi sistemleri oldukça gelişmiş olup bu durum kişiler arası para aktarımlarının kontrolünü ve denetimini zorlaştırmaya başlamış ve bu nedenle düzenlemeler yapılması gereksinimi doğmuştur.

Suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla oluşturulan mevzuat

Para transferleri açısından getirilen düzenlemelerin en önemli nedenlerinden biri kuşkusuz suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadeledir. Aklama suçu Türk Ceza Kanunu'nun 282.maddesinde suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu olarak düzenlenmiştir. Madde gerekçesinde, *“suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerine meşruiyet görüntüsü verilerek ekonomik sisteme sokulması, suç işlemenin kazanç elde etme açısından cazip bir yol olarak görünmesine neden olmaktadır. Bu durum aynı zamanda suç delillerinin değiştirilmesi, gizlenmesi ve dolayısıyla, suçlunun kayırılması sonucunu doğurmaktadır. İşte bu düşünceler söz konusu suçun ayrı bir suç olarak tanımlanmasını gerektirmiştir.”* denmektedir.

Suç gelirlerinin aklanması alanındaki gelişmeler ile aklama suçunun önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler konusunda araştırmalar ve sektörel çalışmalar yapılması, önlemler geliştirilmesi, veri toplanması, toplanan verilerin analiz edilmesi ve değerlendirilmesi, araştırma ve incelemeler yapılması veya yaptırılması ve elde edilen bilgi ve sonuçların ilgili makamlara iletilmesi amacıyla MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu), Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kurulmuş ve 17.02.1997 tarihinde fiilen göreve başlamıştır.¹ Bu çerçevede MASAK mevzuatı da oluşmuştur.

Diğer taraftan Bankacılık Kanunu'ndaki birtakım düzenlemeler ile bankalar tarafından veya bankalar aracılığıyla gerçekleştirilen para transferlerinin izlenebilir ve denetlenebilir olması, işlem güvenliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Örneğin; Bankacılık Kanunu 76/3.maddesi uyarınca; bankaların, kimliklerini ve vergi numaralarını belgelemeyen müşterileri adına mevduat, katılım fonu, kredi ve her ne ad altında olursa olsun hesap açmaları, sözleşme düzenlemeleri, havale ve kambiyo hizmetleri ile diğer bankacılık ve malî hizmetleri vermeleri yasaklanmıştır. Bu hüküm ile bankaların kimliklerini ve vergi numaralarını belgelemeyen müşteriler adına bazı işlemleri yapmaları yasaklanmıştır. Bankaların kimlik tespiti yapması zorunluluğu suç gelirlerinin aklanmasının ve terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda bankalara getirilmiş yükümlülükleri arasındadır.

Yine Bankacılık Kanunu'nun "Etik İlkeler" başlıklı 75. maddesi uyarınca "*Bankalar ile bunların mensupları; bu Kanuna, ilgili düzenlemelere, kuruluş amaç ve politikalarına uygun olarak faaliyetlerin icra edilmesini temin etmeye ve yönetimde adalet, doğruluk, dürüstlük ve sosyal sorumluluğu esas almaya yönelik etik ilkelere uymakla yükümlüdürler.*" Bu kapsamda Türkiye Bankalar Birliği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun uygun görüşünü alarak "Bankacılık Etik İlkeleri"ni yürürlüğe koymuştur². Bu karar çerçevesinde düzenlenen genel ilkelere biri de *Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadeledir*. Buna göre; bankalar uluslararası normlar ve ulusal mevzuat hükümleri çerçevesinde, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması, yolsuzluk ve benzeri suçlarla mücadeleyi önemli bir ilke olarak benimseyerek gerek kendi aralarında,

¹ <https://www.hmb.gov.tr/masak-sunus>

² Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 19 Haziran 2014 Tarih ve 5903 sayılı Kararı ile değiştirilmiş ve Türkiye Bankalar Birliği Yönetim Kurulu'nun 20 Ağustos 2014 tarihli Kararı ile kabul edilmiştir.

gerekse konuyla ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla ve yetkili mercilerle işbirliği yapmaya özen göstermek zorundadır.

Karapara aklama suçu kavramı ise mevzuatımıza ilk defa 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile girmiştir. 4208 sayılı Kanunda; karapara ve karapara aklama suçu tanımlanmış ve aklama suçunun cezası tespit edilmiştir. Gerek ülkemizde gerek uluslararası alanda karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele yaklaşımında önemli değişiklikler olmuştur. Bu nedenle söz konusu mücadelede yeni adımlar atılması gerekliliği doğmuş ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usûl ve esasların belirlenmesi amacıyla 5549 sayılı *Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun* (“Kanun”) 18.10.2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

5549 sayılı Kanunun 2. maddesinin d bendinde; *bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Cumhurbaşkanınca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenler* yükümlü olarak tanımlanmıştır.

Aynı Kanun ile yükümlü olarak tanımlananlara bazı yükümlülükler getirilmiştir. Bu kapsamda Kanunun 3. maddesinde kimlik tespiti, 4. maddesinde şüpheli işlem bildirim ve bu bildirimle ilgili ifşa yasağı, 5. maddesinde eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemi oluşturulması, 6. maddesinde devamlı bilgi verme, 7. maddesinde bilgi ve belge verme ve 8. maddesinde muhafaza ve ibraz yükümlülükleri düzenlenmiştir.

5549 sayılı Kanun ile şüpheli işlem bildirimlerini kabul etmek, şüpheyi teyit etmek ve yetkili makamlara bildirimde bulunmak Mali Suçlar Araştırma Kurulu görevleri arasına dahil edilmiştir.

Şüpheli işlem ise *Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik*’te düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 27.maddesine göre; “*Şüpheli işlem, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına, bu kapsamda terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından*

kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheliyi gerektirecek bir hususun bulunması halidir.” Şüpheli işlemin bu hususlar çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kanunun 4.maddesinde düzenlenen yükümlülük uyarınca *“Yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheliyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Başkanlığa bildirilmesi zorunludur.”* Malvarlığının yasadışı amaçlarla kullanıldığının bildirilmesi zorunluluğu ile özellikle terörün finansmanının önlenmesi konusunda önemli bir tedbir alınmış olmaktadır. Aynı maddenin 2.fıkrası uyarınca ise; *“Yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dahil hiç kimseye açıklayamazlar.”* Bu yükümlülük ile bağlantılı olarak ise söz konusu işlemlerin ertelenmesi de düzenlenmiştir.

Kanunun *İşlemlerin Ertelenmesi* başlıklı 19/A maddesine göre; yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılmaya teşebbüs edilen ya da hâlihazırda devam eden işlemleri, işleme konu malvarlığının aklama veya terörün finansmanı suçu ile ilişkili olduğuna dair şüphe bulunması üzerine; Başkanlıkça şüpheliyi teyit etmek, işlemi analiz etmek ya da gerekli görüldüğünde analiz sonuçlarını yetkili makamlara intikal ettirmek amacıyla 7 iş günü süreyle askıya almaya veya bu işlemlerin aynı süreyle gerçekleşmesine izin vermemeye Bakan yetkilidir.

Bankalar, Kanunda belirtilen yükümlülerden biri olarak; yükümlülüklerini yerine getirmek ve hukuka uygun hareket etmek amacıyla yasal uyum politikaları belirlemektedir. Şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü, bankalar dahil olmak üzere yükümlüler için uyum görevlileri tarafından yerine getirilmekte; diğer yükümlülüklerde olduğu gibi şüpheli işlem bildiriminin mevzuata uygun bir şekilde zamanında veya hiç yapılmaması sonucunda ise ilgili mevzuat uyarınca cezai sorumluluk söz konusu olmaktadır. Kanunun *“Yükümlülük ihlâlinde idarî ceza”* başlıklı 13.maddesinde Kanunun 3 üncü, 5 inci ve 6 ncı maddeleri ile 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan yükümlülüklerden herhangi birini ihlâl eden yükümlülere ve 9/A maddesi gereğince getirilen elektronik tebligata ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilen kişi, kurum veya kuruluşlara verilecek idari para cezası miktarları düzenlenmiştir. Kanunun

“Yükümlülük ihlâlinde adlî ceza” başlıklı 14.maddesinde ise; “Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası ile 7 ve 8 inci maddelerindeki yükümlülükleri ihlâl eden kimse için adlî para cezası verileceği düzenlenmiştir. Buna göre; şüpheli işlem bildirim ve bu bildirimle ilgili ifşa yasağı yükümlülüğünün ihlal edilmesi halinde yükümlünün idari para cezası ve adli para cezası ile cezalandırılması söz konusu olacaktır.

Bu neden yükümlü şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünü yerine getirmek için işleme ilişkin şüphenin olduğu tarihten itibaren en geç 10 iş günü içinde, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise şüpheli işlemi derhal Başkanlığa (Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığına) bildirmelidir.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Kapsamında İşlemlerin Ertelenmesine Dair Yönetmeliğin (Yönetmelik)’ 4.maddesinde düzenlendiği üzere; “Erteleme talepli şüpheli işlem bildirimine konu işlemin olağandışı nitelikte olması, terörün finansmanı veya suç gelirinin aklanması ile ilgili olduğuna ilişkin göstergelere haiz olması gerekmektedir. İşleme konu malvarlığının aklama veya terörizmin finansmanı suçu ile ilişkili olduğuna dair şüpheyi destekleyen belge veya ciddi emare bulunması durumunda, yükümlüler şüpheli işlem bildirimini Başkanlığa gerekçelerle birlikte iletir.”

Şüpheli işlem bildirimlerini işlemin ertelenmesi talebi ile Başkanlığa gönderen yükümlüler, işlem hakkında Bakan tarafından verilecek karar Başkanlıkça kendilerine tebliğ edilinceye kadar, işlemi gerçekleştirmekten imtina ederler. İşlemlerin ertelenmesi, yükümlü tarafından şüpheli işlem bildiriminde bulunulan tarihten itibaren 7 iş gününü geçemez.

Yönetmelikte belirtildiği üzere; işlemin ertelenmesi işlemin askıya alınmasını veya gerçekleşmesine izin verilmemesini ifade etmektedir. Ancak aynı Yönetmeliğin 4.maddesinde yükümlülerin şüpheli işlemi gerçekleştirmekten imtina edeceği belirtilmiştir. İşlemi gerçekleştirmekten imtina edileceği 5549 sayılı Kanun’da yer almayan bir düzenlemedir. Bu halde, daha sonra değineceğimiz Bankacılık Kanunu’nun 61.maddesinde düzenlenen bankaların “kanunun verdiği yetki ile sınırlı olarak mudilerin mevduatlarını geri alma haklarının sınırlandırılabilmesi” hususu tartışılmalıdır. Zira bu hüküm uyarınca işlemi gerçekleştirmekten imtina eden banka çalışanlarının 5549 sayılı Kanun’un verdiği yetki sınırlarını aşması söz konusu olacaktır. Kanun yer almayan bir düzenlemeye göre işlemi

gerçekleştirmekten imtina edilmesinin mümkün olmayacağı gibi her halükârda işlemin ertelenme süresi, şüpheli işlem bildirim tarihinden itibaren 7 iş gününü geçmemelidir.

Uygulamada karşılaşılan sorunlar açısından değerlendirme

Son dönemde, işlemlerin şüpheli olduğuna dair herhangi bir emare mevcut olmadan, gerekçeler açıkça gösterilmeden mudilerin hesaplarına sebepsiz ve gerekçesiz olarak bloke konulduğu yönünde çok sayıda iddiayla karşılaşılmaktadır. Bu noktada 5549 sayılı Kanun'un 19/A maddesinin ve ilgili yönetmeliklerin uygulanmasında ve yorumlanmasında birçok yanlış gözümüze çarpmaktadır.

Banka çalışanları işlemleri mevzuata uygun olarak değerlendirmeden şüpheli işlem olarak adlandırmaktadır. Bu yanlış nitelendirmenin önüne geçilebilmesi için; Bankalar tarafından şüpheli olarak adlandırılan işlemlerin şartları MASAK mevzuatına göre her somut işlemde ayrıca irdelenmelidir.

Şüpheli işlem *Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği (Sıra No: 13)* uyarınca; yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına, terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması hali olarak tanımlanmıştır. Buna göre şüpheyi gerektirecek emarelerin bulunması, şüphenin gerekçelendirilebilmesi gerekmektedir.

Şüpheli işlem konusunda bankalara yardımı dokunabilecek bir diğer önemli unsur da müşteriyle banka arasındaki ilişki ve bankanın “müşterini tanı” ilkesini uygulamadaki başarısıdır. Eğer bir banka müşterisi hakkında tam ve doğru bilgiye sahip ise, müşterinin talep ettiği veya gerçekleşmiş bir işlemin konusunun veya işlemdeki tutarın, söz konusu müşterinin geliri veya müşterinin iştigal ettiği işle orantısız olması, bu işlem için makul bir açıklamada bulunulmaması gibi durumlar şüphe için güçlü deliller oluşturabilir.³ Uygulamada işlemlere bu bakış açısıyla yaklaşılması, şüpheyi destekleyen belge veya ciddi emare bulunması durumunda MASAK'a şüpheli işlem bildirimini yapılması mudilerin mağduriyetlerini azaltacaktır.

³ TBB ve Mali Suçları Araştırma Kurulu, Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri, Aralık 2003, Sayı:235

Uygulamada şüpheli olarak nitelendirilen işlemin banka tarafından fark edilmesi üzerine; işlemin gerçekleştiği veya gerçekleşeceği hesaba derhal bloke konulmakta ardından MASAK'a bildirimde bulunmaktadır. Şüpheli işlem bildirim prosedürünün bu şekilde uygulanması kanuna açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Şüpheli işlem olarak nitelendirilecek olan işlemin haiz olması gereken özellikler ve şüpheli işlemin MASAK'a bildirim süreci 5549 sayılı Kanun'da açıkça düzenlenmiş olup MASAK'a bildirim yapılmasından önce işlemin gerçekleştiği veya gerçekleşeceği hesaba bloke konulması işlemin ertelenmesi ile ilgisi olmayan ve kanunen dayanağı bulunmayan bir uygulamadır. Kanun ve ilgili yönetmeliklerde şüpheli işlemin bildirim tarihinden itibaren en fazla 7 iş günü süresince ertelenebileceği düzenlenmiştir. Ancak henüz Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunmadan, mudinin hesabına bloke konulması Kanun ve Yönetmelik hükümlerinin tamamen yanlış uygulandığının göstergesidir.

Uygulamada gerçekleşen bir diğer mevzuata aykırılık ise işlemin ertelenme süresinin şüpheli işlem bildiriminde bulunulmasından itibaren 7 iş gününü geçmesidir. Yedi iş gününü aşan süre zarfında bloke nedeniyle mudinin hesabına erişimi haksız olarak kısıtlanmaktadır. Kanun ve Yönetmelik ile amaçlanan; şüpheli olup olmadığının MASAK tarafından kısıtlı süre içerisinde araştırılması gereken işlemin kısıtlı süre ile ertelenmesidir. Ancak hatalı uygulamalar işlemi araştırma ve teyit etme amacına yönelik olmayıp sadece işlemin gerçekleşmesini engellemeye yöneliktir.

5549 sayılı Kanun'un 4.maddesinde düzenlenen şüpheli işlem bildirimini ile ilgili ifşa yasağının yanı sıra *Tebliğ*'in 4/4. Maddesinde "Araştırma yapılırken, müşterinin, kendisi hakkında bildirimde bulunulacağından şüphelenmesine neden olacak tutum ve davranışlardan kaçınılır." düzenlemesi mevcuttur. Bu maddenin şüpheli işlem bildirimini yapılmadan önce pratikte doğru uygulanmasının gerekliliği çok açıktır. Şüpheli işlem ile ilgili ifşa yasağı işlemin taraflarını dahi kapsamaktadır. Ancak uygulamada MASAK blokesinden sonra dahi mevduatına ulaşmak isteyen mudilere bloke hakkında bilgi verilmemektedir. Bu şekilde mudilerin mevduatlarının akıbeti hakkında bilgi alması engellendiği gibi mevduatlarını geri alma hakları da kısıtlanmaktadır.

Bankacılık Kanunu açısından değerlendirme

Banka çalışanları tarafından MASAK mevzuatındaki yükümlülüklerin hatalı olarak yerine getirilmesi Bankacılık Kanunu'ndaki düzenlemelere de aykırılık teşkil etmektedir. Şöyle ki; Bankacılık Kanununun 61. maddesinde, mevduat veya katılım fonu sahiplerinin haklarının engellenemeyeceğini ancak maddede sayılan durumlarla ve kanunun verdiği yetki ile sınırlı olarak mudilerin mevduatlarını geri alma haklarının sınırlandırılabilmesi düzenlenmiştir.

Hesap sahibinin tasarruf yetkisini sınırlayan veya kaldıran yasal bir sebep olmadıkça, hesap sahibinin geri alma hakkı hiçbir şekilde sınırlandırılmaz. Hesap sahibinin tasarruf yetkisini kaldıran ve sınırlandıran yasal sebepler bulunmamasına rağmen hesap sahibinin geri alma hakkının engellenmesi cezai müeyyideye bağlanmıştır.⁴ Bu hüküm uyarınca banka çalışanlarının kanunun verdiği yetki sınırlarını aşarak mudinin mevduatını geri almasını engelleyemeyeceği çok açıktır. Aynı kanununun 151. maddesinde ise 61. maddeye atfen söz konusu engelleme işlemi suç olarak nitelendirilmiştir. Suç mevduat sahiplerinin haklarının sınırlandırılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Bu suç özgü suç olduğundan yalnızca mevduat ve katılım fonu toplamaya yetkili bankaların bu fonları ödemeye yetkili çalışanları tarafından işlenebilir.

Yukarıda bahsettiğimiz hatalı uygulamalar ile banka çalışanları mudilerin mevduatlarını geri alma hakkına kanunun verdiği yetki sınırlarını aşarak engel olmaktadır. Mevduatını bankaya güvenerek yatıran kişiler, haklı bir neden olmaksızın yatırdığı mevduatı geri alamadığında mağduriyeti kaçınılmaz olmakta; haklı bir neden olmaksızın geri verme işlemini gerçekleştirilmeyen banka çalışanlarının ise Bankacılık Kanunu'nun 151.maddesi uyarınca sorumluluğu doğmaktadır.

Bu düzenleme ile aynı zamanda mevduat veya fon sahiplerinin hakları da yasal güvence altına alınmıştır ancak bankaların bir güven kurumu olmasına güvenen mevduat veya fon sahiplerinin hakları MASAK mevzuatının yanlış uygulaması nedeniyle zarar görmektedir.

Banka çalışanlarının gerçekleştirdiği bu yanlış uygulamanın yaptırımını Bankacılık Kanunu m.151 uyarınca altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş yüz güne kadar adli para cezasıdır.

⁴ Alıcı, Yaşar, Bankacılık Kanunu Şerhi Cilt II, On İki Levha Yayıncılık, 2016, s.1064

Bankacılık Kanunu'nun 61. maddesinde "...diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler..." denilmesi suretiyle diğer hukuka uygunluk nedenlerine dikkat çekilmiştir. Buna göre; diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler çerçevesinde mevduat ve katılım fonu sahiplerine ödenmesi gereken tutarları geri alma hakları sınırlandırılabilir; bu hallerin varlığı halinde mevduat ve katılım fonu sahibinin geri alma hakkının engellenmesine karşın 151.maddedeki suç oluşmaz.

5549 sayılı Kanun'un 19/A maddesi uyarınca işlemin ertelenmesi buna göre hukuka uygunluk sebebidir. Ayrıca 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunun 17/2.maddesinde de başka bir hukuka uygunluk nedeni bulunmaktadır. Buna göre; Cumhuriyet Savcıları, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde hak ve alacakların dondurulmasına karar verebilir. Cumhuriyet başsavcılıkları bu kararı en geç yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkimine bildirir. Hâkim en geç yirmi dört saat içinde bu kararı onaylayıp onaylamamaya karar verir. Hâkim tarafından onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır.⁵

Bu hallerde mevduat ve katılım fonu sahibinin hesaptaki parayı çekme hakkı sınırlandırılabilir. Ancak şüpheli işlem bildirim prosedürünün hatalı yönetilmesi nedeniyle blokelerin hukuka uygunluk sebebi ortadan kalkmaktadır.

Sonuç

MASAK mevzuat hükümleri açıklayıcı ve yükümlüler ile işlem taraflarını koruyucu nitelikte olmakla birlikte gerçekte ortaya çıkan yanlış uygulamalar nedeniyle hem yükümlüler hem de işlem tarafları mağdur olmaktadır. Suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadele ederek etkin bir ekonomi ve temiz bir toplum oluşmasına katkıda bulunmak⁶ amacıyla oluşturulmuş olan mali suçlar ile mücadeleye ilişkin mevzuat hükümlerinin hatalı uygulanması 5549 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatın amacına da aykırılık teşkil etmektedir. Bu kanuna aykırı ve keyfi uygulamaların ortadan kalkması için; şüpheli işlemlerin doğru tespit edilmesi, işlemin şüpheli olduğunun tespiti durumunda öncelikle bildirim yapılması ve bildirim tarihinden itibaren en fazla 7 iş günü süresince işlemin yapılmasının engellenmesi bu aykırılıkları ortadan kaldıracaktır.

⁵ Alıcı, Yaşar, Bankacılık Kanunu Şerhi Cilt II, On İki Levha Yayıncılık, 2016, s.1124-1125

⁶ <https://www.hmb.gov.tr/masak-sunus>

Kanun ve ilgili mevzuat çok açık olmakla birlikte görüldüğü üzere; MASAK ve bankalar arasındaki uygulamanın mevzuata uyumluluğunun sağlanması gerekmektedir. Ancak bu şekilde şüpheli işlemin ertelenmesi hukuka uygunluk sebebi sayılıp banka çalışanlarının Bankacılık Kanunu m.151 uyarınca mevduatın çekilmesini engelleyerek suç işlemesi önlenemez ve mudilerin hesaplarına kanuna aykırı olarak konulan blokelere önüne geçilebilir.